

Vuoden 2025 talousarvion kehukset

KH 30.09.2024 § 317
923/02.02.00.00/2024

Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman valmistelua tehdään haastavassa tilanteessa. Suomen talouden tilanne on ollut viime vuosina heikko. Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt investointeja ja kotitalouksien kulutusta ja bruttokansantuote supistunut. Myös työttömyys on kasvanut. Talouden käänne näyttää olevan nyt käsillä, mutta BKT supistuu vielä vuoden 2024 aikana. Loppuvuotta kohden talouden toipumisen odotetaan vahvistuvan. BKT:n kasvuksi ennakoidaan tulevalle vuodelle eri ennustelaitosten arvioissa 1-2 %. Talouden loivan kasvun ennakoidaan jatkuvan myös vuosina 2026 ja 2027.

Pitkittynyt matalasuhdanne on rasittanut julkista taloutta jo toista vuotta peräkkäin. Inflaatio ja siitä seuranneet kustannuspaineet sekä heikko verotulokehitys ovat heikentäneet julkista taloutta ja vaikuttavat vielä tulevien vuosien kehitykseen. Hallituksen päättämistä mittavista sopeutustoimista huolimatta julkisyhteisöjen alijäämät pienenevät hitaasti. Vuoden 2025 talousarvioesitys on 12,2 mrd. euroa alijäämäinen. Julkinen velka kasvaa edelleen.

Kuntatalouden tilanne on myös kiristynyt ja sen ennakoitaan kiristyvän edelleen. Sote-uudistuksen myötä kuntien talouden rakenne muuttui, mutta vaikutukset ovat tulleet osin viiveellä. Kuntataloudessa on lähivuosina tulojen ja menojen välillä merkittävä epätasapaino, joka enteilee veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria. Ilman uusia toimenpiteitä kuntatalouden lainakanta uhkaa kasvaa huomattavasti. Sote-uudistuksen jälkeen talouden liikkumavara kunnissa on myös kaventunut huomattavasti, minkä vuoksi palveluverkon ennakoiva suunnittelu sekä investointien tarveharkinnan tärkeys korostuvat. Kuntakohtaiset erot ovat suuria ja kuntien eriytymien jatkuu.

Myös kaupungin talouden tilanne on haastava. Talous heikkeni voimakkaasti vuonna 2024 sote-uudistukseen liittyvien väliaikaisten kaupungin tulokertymää vuonna 2023 vahvistaneiden vaikutusten poistuessa. Samanaikaisesti kun verotulot ja valtionosuudet alenevat merkittävästi, menot kasvavat. Kaupungin talous painuukin merkittävästi alijäämäiseksi jo vuodesta 2024 alkaen ja alijäämä uhkaa kasvaa edelleen ilman toimenpiteitä. Lisäksi vuoden 2025 alusta lukien TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kuntien vastuulle kasvattaa ainakin lyhyellä aikavälillä kaupungin talouteen kohdistuvaa sopeutustarvetta, koska siirtyvät menot ovat kaupungin saamaa valtionosuutta suuremmat. Kaupungin taloudessa on siten rakenteellinen menojen ja tulojen välinen epäsuhta. Taloussuunnitelmakauden sopeutustarpeen suuruudeksi on arvioitu vähintään 20 milj. euroa.

Talouden sopeutustoimenpiteitä valmisteltiin yhteistyössä FCG:n kanssa ja sopeutustoimien kokonaisuus valmistui huhtikuun alussa. Esitys sisälsi menoja alentavia tai tuloja lisääviä toimenpiteitä, lisäksi esitykseen sisältyi kertaluontoisia taloutta vahvistavia toimenpiteitä.

Kaupunginvaltuuston hyväksyi talouden linjaukset 17.6. Linjaukset ohjaavat vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman valmistelua. Linjausten lähtökohtana on strategian "Helppo hengittää" vakaan ja vastuullisen talouden Joensuu linjaukset. Linjausten mukaan pidämme verotuksen kilpailukykyisenä tarkalla taloudenpidolla ja verotuloja lisäävällä elinvoimapolitiikalla. Kaupungin toimintamenot ja investoinnit mitoitetaan tulokehitys ja kantokyky huomioiden. Lainakannan sekä vuokra- ja leasingvastuiden taso vakautetaan.

Linjaukset sisältävät myös palveluverkkoa, palvelujen järjestämistä sekä taksoja, maksuja ja avustuksia koskevat tavoitteet. Lisäksi linjaukset ohjaavat palvelujen sisältöä, laatua ja laajuutta, omaisuutta ja omistajaohjausta sekä verotuksen ja investointien tasoa.

Talouden linjaukset ja sopeutustoimet huomioiden laadittu vuoden 2025 talousarviokehitys on nykyisillä veroperusteilla 8,7 milj. euroa alijäämäinen. Myös taloussuunnitelmakausi on jäämässä alijäämäiseksi. Taseen ylijäämäpuskuri (vuoden 2023 lopussa noin 45 milj. euroa) mahdollistaa alijäämäisen talousarvion ja taloussuunnitelmakauden, mutta talouden pysyvä tasapainotus edellyttää veroperusteiden tarkistuksen tai tulevana vuosina lisää sopeutustoimia.

Vuoden 2025 talousarviokehityksen perustelut ja muutokset kuluvan vuoden talousarvioon nähden on esitetty yksilöityinä liitteessä.

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotusten tulee olla valmiina 25.10. Kaupunginjohtajan talousarvioehdotus valmistuu 6.11. ja kaupunginhallituksen 1. käsittely pidetään 18.11. ja 2. käsittely 2.12. Kaupunginvaltuusto käsittelee talousarviota 9.12.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

merkitä vuoden 2025 talousarvion kehityksen tiedoksi ja jatkovalmistelun pohjaksi sekä antaa mahdolliset evästykset jatkovalmistelulle.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.